

ЛІСОГОР

Віталій Григорович
mars_70@ukr.net

УДК 343.98

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙ ПІД ЧАС ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ

THE USE OF INNOVATIONS DURING THE CRIME SCENE INVESTIGATION

к.ю.н., доцент,
Національна академія
внутрішніх справDOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2020.5.5>

LISOHOR Vitalii Hryhorovych – PhD in Law, Associate Professor, National Academy of Internal Affairs

Статтю присвячено питанню використання інновацій у процесі розслідування, зокрема в такій слідчій (розишуковій) дії як огляд місця події. Досліджено окремі аспекти, а також сучасний стан використання техніко-криміналістичних засобів під час проведення цієї слідчої (розишукової) дії. Проаналізовано шляхи вдосконалення та покращення ефективності проведення огляду за рахунок використання інновацій під час її проведення. Розглянуто окремі проблемні питання, пов'язані з використанням інновацій в огляді місця події. Інновації у цій слідчій (розишуковій) дії є нагальною потребою часу, тим більше, що технології досягли високого рівня і дозволяють швидко й ефективно виконувати різні завдання.

* * *

Статья посвящена вопросу использования инноваций в процессе расследования, в частности в таком следственном (розыском) действии как осмотр места происшествия. Исследованы отдельные аспекты, а также современное состояние использования технико-криминалистических средств при проведении этого следственного (розыского) действия. Проанализированы пути совершенствования и повышения эффективности проведения осмотра за счет использования инноваций при его проведении. Рассмотрены отдельные проблемные вопросы, связанные с использованием инноваций в осмотре места происшествия. Инновации в этом следственном (розыском) действии являются насущной потребностью времени, тем более, что технологии достигли высокого уровня и позволяют быстро и эффективно выполнять различные задачи.

* * *

Introduction. Criminalistics is a science that aims to satisfy the needs of the practice and not only the investigator, but also the prosecutor's, lawyer's and expert's. And this is especially true of the current stage of society, where it faces many challenges and modern technologies are rapidly evolving. This puts forensics with complex and varied tasks, both related to the provision of practice and the training of relevant professionals. The issue of introduction of innovations into the practice of investigation of criminal offenses was of great relevance. An important aspect of the introduction of the latest technologies and innovations in the process of investigation of criminal offenses is their use during investigative actions, in particular, the crime scene investigation. However, the coverage of some aspects of the use of innovation during the crime scene investigation remains relevant and needs to be addressed.

The purpose of the paper is to look at specific issues related to the use of innovation during the crime scene investigation.

Results. The paper deals with the use of innovation in the investigation process, in particular in such investigative action as the crime scene investigation. Some aspects, as well as the current state of the use of technical and forensic tools during this investigative action, are investigated. Ways to improve and improve the performance of the review by using innovation during its conduct are analyzed. Specific issues related to the use of innovation during the crime scene investigation are addressed. Innovation in this investigative action is an urgent need of time, especially since technologies have reached a high level and allow them to perform various tasks quickly and effectively.

Conclusion. Criminalistics should evolve dynamically both as a science and as a discipline. She must respond to the practice's requests in a timely manner. And this, accordingly, requires a high level of training of both future practitioners and scientists who will later become at the forefront of forensics. The latest technologies and innovations should be actively introduced by criminalistics into the practice of criminal investigation.

Ключові слова: розслідування, слідча (розишукова) дія, огляд місця події, інновації, техніко-криміналістичні засоби

Ключевые слова: расследование, следственное (розыское) действие, осмотр места происшествия, инновации, технико-криминалистические средства

Keywords: investigation, investigative action, crime scene investigation, innovations, technical and forensic means

ВСТУП

Криміналістика – наука, що покликана задовольняти запити практики і не лише слідчої, а й прокурорської, адвокатської та експертної. Їй особливо це стосується сучасного етапу розвитку суспільства, коли перед ним існує багато викликів, а сучасні технології стрімко розвиваються. Це ставить перед криміналістикою складні та різноманітні завдання, пов'язані як із забезпеченням практики, так і підготовкою відповідних фахівців.

Як зазначає В.Ю. Шепітько, “важливою тенден-

цією криміналістики є інтеграція знань, пропонування новітніх, інноваційних розробок науки, спрямованих на вирішення завдань протидії злочинності” [1, с. 147].

У наукових публікаціях звертається увага, що сучасні тенденції розвитку криміналістики мають такі напрями:

– використання криміналістичних знань на різних стадіях кримінального процесу;

– урахування останніх досягнень фізико-хімічних наук у розробці криміналістичних методик дослідже-

ння різноманітних об'єктів та пристосування їх до потреб криміналістичної діяльності з метою забезпечення достовірності та надійного зберігання інформації про сліди;

- поповнення криміналістичних обліків такими новими видами, як фіксація райдужної сітчатки ока, відеокomp'ютерне розпізнавання людини за зображенням її особи, рентгенограма тулуба й геномні портрети;

- подальші наукові дослідження таких криміналістичних понять, як стратегія, тактика й технологія та розмежування їх сутності;

- розробка криміналістичних рекомендацій із розслідування окремих видів кримінальних правопорушень [2, с. 39].

Великої актуальності набуло питання впровадження інновацій у практику розслідування кримінальних правопорушень. Так, зазначається, що воно може здійснюватися за такими напрямками:

- розроблення та використання науково-технічних засобів для виявлення, збирання та дослідження доказів;

- пропонування новітніх інформаційних технологій та їх використання в роботі слідчого;

- створення (розроблення) і пропонування до застосування нових прийомів, методів, методик проведення слідчих (розшукових) дій і розслідування кримінальних правопорушень у цілому [3, с. 831].

Питання інновацій у криміналістиці розглядали такі науковці: Г.К. Авдєєва, О.В. Александренко, В.І. Алексєйчук, С.В. Веліканов, Г.С. Бідняк, О.Ю. Булуков, А.О. Григоренко, Л.В. Домбровський, А.Л. Дудніков, О.М. Дуфенюк, В.І. Женунтій, В.А. Журавель, Д.В. Затенацький, Н.М. Карпеко, М.Ю. Ковальська, В.О. Коновалова, М.В. Костенко, К.В. Латиш, О.Л. Мусяк, Н.В. Павлюк, А.А. Саковський, А.В. Самодін, О.М. Цільмак, С.С. Чернявський, Ю.М. Чорноус, В.М. Шевчук, В.Ю. Шепітько, В.В. Юсупов, В.О. Яремчук та ін.

Важливим аспектом впровадження новітніх технологій та інновацій у процес розслідування кримінальних правопорушень є їх використання під час проведення слідчих (розшукових) дій, зокрема огляду місця події. Проте висвітлення окремих аспектів використання інновацій під час огляду місця події залишаються актуальними та потребують відповідного розгляду.

МЕТА статті – розгляд окремих питань, пов'язаних із використанням інновацій під час огляду місця події.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти.

РЕЗУЛЬТАТИ

Огляд місця події належить до першочергових слідчих (розшукових) дій, результати якої мають важливе значення для процесу досудового розслідування, а в окремих випадках і для прийняття рішення про його початок.

На результативність огляду впливають різні чинники: стан недоторканності обстановки місця події та

слідів кримінального правопорушення; вплив шкідливих наслідків; вчасність та ефективність заходів для охорони місця події; своєчасність прибуття слідчо-оперативної групи на місце події; належна організація і тактика проведення огляду; наявність та вмiле використання техніко-криміналістичних засобів тощо.

Стосовно техніко-криміналістичного забезпечення огляду місця події, – наразі під час його проведення науково-технічні засоби застосовуються як окремо, так і в комплектах, зокрема, слідчі валізи, тобто комплекти техніко-криміналістичних та інших засобів (приладів, інструментів, матеріалів) для роботи з доказами під час проведення огляду та інших слідчих (розшукових) дій; криміналістичні валізи “ВК-1” – для огляду місця події, “ВК-2” – для огляду трупа, “ВД-1” – для огляду місця дорожньо-транспортної пригоди, “ВП-1” – для огляду місця пожежі, інші спеціалізовані валізи й комплекти.

Комплекти науково-технічних засобів мають як універсальний характер, так і вузьку спрямованість для вирішення окремих завдань. Також для проведення огляду місця події може залучатися пересувна криміналістична лабораторія.

У наукових працях активно висвітлюються питання запровадження у практику розслідування кримінальних правопорушень сучасних технологій та інновацій. Це сприятиме покращенню розслідування загалом і, зокрема, дозволить значно підвищити ефективність та якість процесу пошуку, виявлення, фіксації та вилучення криміналістично значущої інформації під час огляду місця події. Так, до технічних засобів, які пропонується використовувати під час цієї слідчої (розшукової) дії, належать:

- системи глобального супутникового позиціонування (прилади JPS тощо), коли на відкритій місцевості немає надійних орієнтирів;

- лазерні 3D сканери з відповідним програмним забезпеченням. Зокрема, прилади DeltaSphere3D Laser Scanner або ScanStation фірми Leica, Imager фірми Z+F зі спеціально розробленим для оглядів місця події програмним забезпеченням [4, с. 164];

- програмний комплекс “GRAFIT”, призначений для документування обставин дорожньо-транспортної події під час огляду місця ДТП [5, с. 295-297];

- комплект науково-технічних засобів “Польова мініфотолабораторія”, для фіксації доказової інформації в “польових” умовах [6, с. 45];

- квадрокоптер, який надає можливість у реальному часі здійснювати візуальний контроль за проведенням слідчої (розшукової) дії [7];

- смартфони [8, с. 303-304];

- мобільні лазерні прилади діагностики слідів злочину типу OMNI PRINT [9];

- світлодіодні джерела експертного світла Crime-life 282S XL; лабораторний комплекс для виявлення прихованих слідів Crime-lite ML2; потужні вузько-спрямовані джерела експертного світла ВДС -1Crime-lite 82L; набори джерел світла для криміналістичних досліджень Nova crime /Astra Crime/ TrAc Finder [10] та ін.

Як бачимо, пропонується застосовувати сучасні високотехнологічні засоби. Вони виконують різні функції та їх використання спрямоване на досягнення

різних завдань.

Застосування цих та інших новітніх технологій та інновацій на практиці пов'язане із певними питаннями процесуального, матеріального, організаційного, методичного характеру тощо. Тобто постають питання стосовно процесуального закріплення доказів, отриманих цими засобами, їх придбання, обслуговування, навчання осіб, які будуть їх використовувати, комплектації підрозділів цими засобами тощо. Це відповідно вимагає вирішення зазначених питань, зокрема, у сфері науковій, освітній, матеріально-технічній тощо.

ВИСНОВКИ

Отже, криміналістика має динамічно розвиватися і як наука, і як навчальна дисципліна. Вона повинна своєчасно відповідати на запити практики. А це, відповідно, вимагає високої підготовки як майбутніх практичних співробітників, так і науковців, які згодом стануть в авангарді криміналістики.

Новітні технології та інновації мають активно впроваджуватися криміналістикою у практику розслідування кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел

1. Шепітько В.Ю. Інновації в криміналістиці як віддзеркалення розвитку науки. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: матеріали міжнар. «круглого столу» (Харків, 12 груд. 2019 р.). Х.: Право, 2019. С. 147–150.
2. Сокурєнко В.В. Сучасні тенденції розвитку криміналістики та судової експертизи. Сучасні тенденції розвитку криміналістики та кримінального процесу: тези доп. міжнар. наук.-практ. конф. до 100-річчя від дня народження проф. М.В. Салтевського (м. Харків, 8 листоп. 2017 р.). Харків, 2017. С. 38–39.
3. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. Х.: Право, 2008. Т. 5: Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні / за заг. ред. В.В. Сташиса. С. 831.
4. Юсупов В. Сучасні напрями розвитку криміналістики в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 3. С. 163–166.
5. Шепітько В.Ю., Журавель В.А., Авдєєва Г.К. Рецензія на обґрунтування щодо проведених досліджень із розроблення програмного забезпечення «GRAFIT». Питання боротьби зі злочинністю. Харків, 2008. С. 295–299.
6. Криміналістичні засоби та інноваційні технології у боротьбі зі злочинністю: [звіт про наук. дослід.] // Питання боротьби зі злочинністю. Харків, 2012. Вип. 24. С. 34–47.
7. URL: [http://academy.ssu.gov.ua/ua/news/Noviy-klas-kriminalstiki-v-Akademii-vtilennya-ostannih-innovacyi-zadlya-](http://academy.ssu.gov.ua/ua/news/Noviy-klas-kriminalstiki-v-Akademii-vtilennya-ostannih-innovacyi-zadlya-yakisnoi-pidgotovki-operativnih-spivrobnikiv-SBU.htm)

[yakisnoi-pidgotovki-operativnih-spivrobnikiv-SBU.htm](http://academy.ssu.gov.ua/ua/news/Noviy-klas-kriminalstiki-v-Akademii-vtilennya-ostannih-innovacyi-zadlya-yakisnoi-pidgotovki-operativnih-spivrobnikiv-SBU.htm).

8. Дуфєнюк О.М., Ковальська М.Ю. Новітні технології у практиці досудового розслідування на прикладі використання 3-D сканерів і смартфонів під час огляду місця події. Порівняльно-аналітичне право. 2014. № 2. С. 302–305.

9. Участь спеціаліста в огляді місця події: довідник. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 128 с.

10. Криміналістичне та антитерористичне. URL: <https://www.es-trade.kiev.ua>.

References

1. Shepitko V.Yu. Innovations in Criminalistics as a Reflection of Science Development. Innovative Methods and Digital Technologies in Criminalistics, Forensics Examination and Legal Practice: Materials of International «Round table» (Kharkiv, Dec. 12, 2019). Kharkiv: Law, 2019, pp. 147–150. (in Ukrainian)
2. Sokurenko V.V. Modern Trends in the Development of Criminalistics and Forensic Examination. Modern Trends in the Development of Criminalistics and Criminal Procedure: Theses Suppl. International. Research Practice Conf. to the 100th birthday of prof. M.V. Saltevskiy (Kharkiv, November 8, 2017). Kharkiv, 2017. pp. 38–39. (in Ukrainian)
3. The Legal System of Ukraine: History, Status and Perspectives: in 5 vol. Kharkiv: Law, 2008. Vol. 5: Criminal Law. Actual Problems of Combating Crime in Ukraine / ed. V.V. Stashys. P. 831. (in Ukrainian)
4. Yusupov V. Modern Trends in the Development of Criminalistics in Ukraine. Entrepreneurship, Economy and Law. 2018. № 3. pp. 163–166. (in Ukrainian)
5. Shepitko V.Yu., Zhuravel V.A., Avdieieva G.K. Review of the rationale for the conducted research on software development «GRAFIT». Issues of crime fighting. Kharkiv, 2008. pp. 295–299. (in Ukrainian)
6. Forensic tools and innovative technologies in the fight against crime: [report on science researches]. Issues of fight against crime. Kharkiv, 2012. Vol. 24. pp. 34–47. (in Ukrainian)
7. URL: [http://academy.ssu.gov.ua/ua/news/Noviy-klas-kriminalstiki-v-Akademii-vtilennya-ostannih-innovacyi-zadlya-](http://academy.ssu.gov.ua/ua/news/Noviy-klas-kriminalstiki-v-Akademii-vtilennya-ostannih-innovacyi-zadlya-yakisnoi-pidgotovki-operativnih-spivrobnikiv-SBU.htm)
8. Dufenyuk O.M., Kovalska M.Yu. The latest technologies in the practice of pre-trial investigation on the use of 3-D scanners and smartphones during the inspection of the scene // Comparative-analytical law. 2014. № 2. pp. 302–305. (in Ukrainian)
9. Specialist participation in the inspection of the scene: a guide. Kyiv: Nat. Acad. of Internal Affairs, 2017. 128 p. (in Ukrainian)
10. Criminalistics and Anti-Terrorist. URL: <https://www.es-trade.kiev.ua>. (in Ukrainian)